

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:	
Égész évre	16 kor.
Segyedévre	4 c
Helyben máskor kelve:	
Égész évre	20 kor.
Segyedévre	5 c
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre	24 kor.
Segyedévre	6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Amennyelőség kóriratok visszaadása
vagy megfűrésére nem vállalunk.

Hirdetéseket és hirdetőket a
kiadóhivatalban intézendők.

Egyes utasítások 8. oldal.

NAGYVÁRAD július 24.

XIII. Leo és Magyarország.

Irtá: **Dedek Crescens Lajos.**

Az 1900-ik év végső sóhajával bezárult egy évszázad, megnövekedett a történelmi múlt egy új századdal. Ez az, immár történelmi időszak, mely ott látta nemzetünket a tettek mezején, magába rejti régi dicsőségünk kettős ünnepét. Emészto harcok, diadalmas küzdelmek képe ujjult meg 1886-ban Budavár visszafoglalásának kétszázados emléknapiján; államalkotó bölcsesség, államfőntartó képesség, kitartó, önfeláldozó munkálkodás nyerte megdicsőítését 1896-ban, a millenáris év feledhetetlen emlékü napjaiban.

E kettős diadalünnepehez, melynél nagyobb és szebbet nem ünnepelhet a művelt világ egyetlen nemzete sem, régi dicsőségünk e szédítő magasságu kettős emlékoszlopához fűződik elhunyt szentes Atyánknak, XIII. Leo pápának kizárólag a magyar nemzethez intézett kettős apostoli szózata.

Csodálatos atyai kegyesség, bámulatot keltő bölcsesség, örök hálát fakasztó szeretet nyilatkozik meg a kor nagy agastyánjának, az elmúlt század legnagyobb élő tanujának e tettében. Multum diuque optabamus... vos affari... Régen és hön óhajtottunk... hozzátok szólni, mondja 1886-iki első apostoli szózatában. Régen és hön óhajtottunk... Krisztus helytartója, az egyetemes egyház látható feje, kinek gondjaira öt világész lelki üdve van bizva, elmélyed Európa legárvább nemzetének történelmébe. A csendes elmélkedés szent óráiban. Érdeklődéssel, szeretettel lapoz e vérrel írott, élő betűkből egyberótt könyvben. Tünődve tünődik sorsunk változóságai fölött, igyekszik behatolni dicsőségünk megszentelt templomába. Szakértelemmel, erősen kifejtett bíráló észszel vizsgálja annak művészi diszeit, erős oszlopait, merész iveteit, falainak hatalmas arányait. Gyönyörködik az önfeláldozó ősök remek művében, vizsgálja az alapok erejét. És halvány, gondoktól árnyalt arczára kiülnek az öröm rózsái, szelid szemeiben kigyul a lelkesedés lobogó lángja, ajkain szárnyra kelnek az ihlettség igéi. Fölemelkedik trónján, melyre áhitattal tekint föl a fejedelmek, országok, nemzetek hosszú sora, áldást osztó kezei az elismerés, a győzelem babékoszoruját fonják meg és az egész művelt világ tapsai között odahelezi azt sebhelyektől dús homlokodra, én népem, én magyar nemzetem!

Mindannyian az Isten szövöszékén dolgozunk, némelyek öntudatosan, mások öntudatlanul. A szövet egységes és remek s ezt az egységet és befejezettséget semmi irányzatos összegobozás sem képes megromlani. Aki tagadja e tételt, akiből hiányzik a világkormányzatba vetett hit, az a történelemben chaosnál egyebet nem lát. Romokon ülve, a jövőnek hátat fordítva, tetemek följegyzésével foglalkozik csupán. Hasztalan minden erőlködés. Az evolúció, revolúció, devolúció elmélete csak növeli a zavart, az Ariadna-fonalat egyedül a szolúció adja meg. Ez a szolúció pedig olyan, mint a mesevilág csodálatos barlangjának lakatja; csak egyetlen fűszál érintésére pattan föl és e büvös fűszál az isteni Gondviselés.

XIII. Leo pápának kettős apostoli szózata, az egyedüli helyes szolúció alapjára helyezkedve, új lapot iktatott a világtörténelem könyvébe. Erőteljes vonásokkal jelölte meg azt a világtörténelmi szerepet, amelyet a magyar nemzet elébe az isteni Gondviselés tűzött és szeretettől áradozó sorokba azt a helyet, amely a magyar nemzetet a kulturnépek sorában megilleti.

»Magyarország virágzó királysága — mondja XIII. Leo — a keresztény földterület és dicsőség határainak kiterjesztésére, e harcias nép vitézségénél fogva mindenek közül mindenkor a legalkalmasabb és a legjobb tartatott. *Mindenkinek egyet kell értenie abban, hogy a legkegyetlenebb csapásokat, melyek egyuttal legtöbb nyugati népet fenyegettek, a magyarok legyőzhetetlen erős lelke verte vissza...* Azért vegye tudomásul a nemes magyar nemzet, hogy ő az apostoli szék hatalmára és kegyelmére bizton számíthat és köteles számítani, mert ez a szék *sohasem fog megfedkezni a magyar nemzet által a katolikus vallás ügyében viselt dicső dolgokról.*

Ime a magyar nemzet világtörténelmi hivatása; sok és nagy küzdelmeink, nehéz szenvedéseink, de egyuttal örök dicsőségünk kulcsa.

Öserőtől duzzadó őseink megjelentek Európa színterén, éppen akkor, mikor a keresztény mivelődést az elpogányosodás veszélye fenyegette. Új és üde levegőt hoztak magukkal s ennek nyomán retenthetetlen karjuk nehéz csapásai alatt, föleszmélt aléltságából a nyugat népe. Oly területen, ahol századok óta nem termett önálló állam, szédítő gyorsasággal, a pápaság védőszárnyai alatt erős, évezredekre kiható, önálló államot hoztak létre. És akik egykor a keresztény-

ség rémei valának, most a kereszt legyőzhetetlen védői lettek. Oda állottak a pogány népek elébe, saját testükkel fedték Európát, hulló vérüktől megtermékenyültek a megszentelt rögök, új csapatok keltek új életre, új erők új küzdelemre.

Ez évszázados harcokban ott állott oldalukon az egyház. A pápaság virrasztott államiségünk bölcsője fölött, kísérté jó- és balsorsukban. Mikor azok, kiknek a nemzet életmentője vala, gyöngye vigasztóval, hitvány sajnálkozással, talán titkos kárörömmel tekintettek küzdelmeinkre, akkor a »vérző dinasztia«, melynek csaknem minden tagja a vértanuság vagy a szenvedés tüzeiben fűrdött, pénzzel, tanácscsal, hadi szerekkel sietett segélyünkre. A pápák egyuttal szenvedtek, egyuttal örvendtek velünk. Akkor egyuttal küzdöttünk, most egyuttal ünnepeztünk velük.

Amint a nemes emberek áldásos tevékenységét nem elégíti ki az anyagi siker, hanem erősítését az erkölcsi elismerés adja meg, úgy a nemzetnek sem elég az anyagi erőnyújtás, úgy a nemzet erejét is csak az elismerés növelheti nagygyá. Ezt az elismerést teljes mértékben megadták a küzdő nemzetnek a pápák, és megadta az ünneplő országnak XIII. Leo.

Három kardot adtak a pápák a világnak. Egyet *Nagy Károlynak*, hogy oltalmazója legyen az apostoli szentszéknek; egyet *Bouillon Godfriednek*, hogy visszavivja a Krisztus lába nyomától megszentelt földet; és egyet a nagy *Hunyady* fiának, *Hollós Mátyásnak*, hogy megvédje a török ellenében a keresztény Európát.

Nagy Károly hősi tetteit, a jeruzsálemi király és utódainak küzdelmeit elismeri az egész világ. Külön fejezetekben beszél róluk a világtörténelem. XIII. Leo lelkes szózatának révén nem lesz teljes az a világtörténelem, mely külön fejezetet nem szentel a harmadik kard dicső hordnokának, a magyar nemzet világtörténelmi hivatásának méltatásával.

Van törekvés ujjában, mely szertelen ujjító vágytól elragadtatva, előszere-tettel keresi, mit és honnan vettünk át. Jobb ügyre méltó buzgalommal kutatja nemzeti létünk hatalmas épületében azokat a köveket, amelyeket mint használható jó anyagot idegen földről importálva, a mi mestereink keze faragott meg és illesztett be. Tépdesi a magyarság ékes tollazatát s fölényes hangon hirdeti: »ime ezek is idegen tollak!« Szinte pörére velkeztetik a nemzetet s úgy állítják oda, mintha őshazájából két erős karon és vérben gyönyörködő, vért

áhitó szíven kívül egyebet nem is hozott volna magával. Valóságos mézszárlást visznek véghez mindenben, ami nekünk szent és kegyeletes, ami benn fészkel a nemzeti köztudatban s versengve lökik le nemzeti ideáljainkat a hódoló tisztelet által alkotott magaslatokról. Ez a hóhér munka a modern tudomány szent nevében, a haladás jelképe alatt megy végbe.

XIII. Leo ajkai nem ejtették a zengzetes magyar szót, fülének rejtély volt a magyar ige, de mintha szelleme nem ismerte volna a földi korlátozottság határait, mintha behatolt volna az agya előtt elzárt területre is. Erővel és fönsséggel dörögte oda azok fülébe, kik benne a kozmopolitizmus nagy előképét látják, de akik önkénytelenül-e, vagy tudattal, nem tudom, éppen a kozmopolitizmus országutját egyengetik, hogy »a magyar nemzet saját erős és nagy-ratörő nemzeti szellemét fejtesse ki az erényes és emberséges élet dicsőséget termő mezején!«

Ime XIII. Leo pápa megjelölte a helyet, mely a magyar nemzetet a kulturnépek sorában méltán megilleti.

A nemzet a létezés alapföltételeit önmagában bírja. Erős nemzeti öntudatot, kifejezett értelmiséget, kidomborodott jelleget hozott magával a honalapítás nagy küzdelmeihez. Nem kért, nem koldult senkitől semmit. A polgárosodás nagy útján ugyanazt a küzdelmes pályát futotta meg, mint Európa többi nemzete. Nem vette kölcsön intézményeit, társadalmi és álladalmi alkotásait. Ő is onnan merített, ahonnan a többi, a kereszténység isteni forrásából, a krisztusi tanok mindent erjesztő kovászából. Nemzeti műveltségünk, önálló létünk gyökerei nem termettek sem frank, sem germán talajban. Ősi erőnk vert gyökereket a kereszténység áldást hozó termőföldében és e termőföld természetes savaival, az örök szeretet éltető napjának sugarai nevelték nagyra.

Amint egyedül állók vagyunk vér-

ségi kötelékben, épp úgy önállóak a műveltségben. Nem kérjük, hanem Szent-séges Atyánk biztató szavába bizakodva, amely szó az egész világ közös irányító eszméinek gazdag kincsesházából árad ki, joggal követeljük, hogy egyenrangúak legyünk az egyenrangúak között.

Ez a mi büszkeségünk évezredek harczainknak erkölcsi sikere, ünnepelt Atyánknak utolsó dicső ajándéka nemzetünknek.

A bibornoki kollégium.

Erthető érdeklődés kíséri azt a kollégiumot, amelyre XIII. Leo utódjának megválasztása vár. A bibornokok száma 70-ben van megállapítva, ezeken kívül azonban öt címzetes bibornok is van. A kollégiumnak ezidőszert 63 bibornok-tagja van, akik közül ma már csupán az egyetlen *Oreglia* kapta bibornoki kalapját IX. Püüstől, a többi mind XIII. Leo nevezte ki. A bibornokok névsora a következő:

Olasz bibornokok:

Luigi Oreglia di Santa Stefano, Ostia és Velletri püspöke, a római szentegyház camerlengója, 1873 óta bibornok, most 75 éves.

Serafino Vannutelli, született Gennaranoban (Róma) Frascati püspöke, 1867 óta bibornok, ma 69 éves.

Mario Mocenni, született Montefiasconeban Sabina püspöke (1893) 80 éves.

Antonio Agliardi, Albano püspöke (1896) 71 éves.

Vincenzo Vannutelli, szül. Gennaranoban (két évvel fiatalabb öccse Serafinonak), S. Silvestro in Capilla püspöke (1899), 67 éves.

Bartolomeo Bacilieri született Brosnioban, Verona püspöke (1901), 61 éves.

Pietro Respighi, bibornok-vikáriusa Rómának (1899), 60 éves.

Pietro Geremia Michelangelo Cesia, született Palermoban, Palermo érseke, (1884) 84 éves.

Alfonso Capeceletro, született Marseilleben, Capua érseke, (1885) 79 éves.

Mariano Rampolla, Tindaro márkija, államtitkár, palota-bibornok, (1893) 60 éves.

Domenico Svampa, Bologna érseke (1894) 64 éves.

Giuseppe Sarto, Milanó érseke, (1894) 53 éves.

Francesco Satolli, bibornok 1895. óta, 64 éves.

Girolamo Maria Gotti, (1895) 68 éves.

Achille Manara, Ancona püspöke, (1895) 73 éves.

Domenico Ferrata, (1896) 56 éves.

Serafino Crestoni, (1896) 70 éves.

Giuseppe Prisco, Nápoly érseke, (1895) 67 éves.

Gianbattista Casati del Drago, (1899) 65 éves.

Francesco di Paola Cassetta, (1898) 58 éves.

Alessandro Sanminiati Zabarello, bibornok 1899 óta, a szentkollégium camerlengója (1903) 63 éves.

Gennaro Portanova, (1899) 58 éves.

Giuseppe Francica Nava di Bontifé, Catania érseke, (1899) 57 éves.

Agostino Richelmy Torino érseke, (1899) 53 éves.

Sebastiano Martinelli, (1901) 55 éves.

Casimiro Genari (1901) 64 éves.

Giulio Bosho, Ferrara érseke, (1901) 65 éves.

Luigi Mochi, (1899) 71 éves.

Francesco Segna, a vatikáni irattár elnöke, (1894) 68 éves.

Raffaele Pierotti (1896) 67 éves.

Francesco de Sales della Volpe, (1899) 59 éves.

Luigi Triepepi, (1899) 67 éves.

Felice Cavagnis, (1901) 63 éves.

Carlo Nocella, (1903) 77 éves.

Beniamino Caviechioni, Naciono címzetes püspöke (1903) 67 éves.

Emilio Taliani, Sebaste érseke (1903) 65 éves.

Andrea Ajuti, Damiette érseke, (1903) 54 éves.

Nem olasz bibornokok:

José Sebesztian Nette, Liszabon patriarchája, bibornok 1884 óta.

Patrick Moran, született 1830-ban, Sydney (Ausztrália) érseke (1885.)

Benoit Marie Langenieux, Rheims érseke (1886.)

James Gibbons, Baltimore érseke (1886.)

François Marie Richard, Páris érseke (1899.)

Peter Lambert Goosens, Mecheln érseke (1889.)

Anton Joseph Gruscha, Bécs hercegérseke (1891.)

Michael Logue, született 1840. Irhon primása, Armagh érseke (1893.)

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA

Epizód az utolsó konklavéból.

Írta: Maszlaghy Ferencs.

Pedig akkor még negyvennégy bibornok volt, aki nem szavazott Peccire; a legközelebbi szavazás azonban tíz szavazatot hozott Peccinek, a szavazást nyomban követő accessus pedig újból nyolcz szavazatot. Ez volt a formaszertinti első szavazás és már ennek alkalmával harmincznegyszer húzták ki Pecci bibornok nevét a szavazatokat rejtő kehelyből. Tehát csak hét szavazat hiányzott, hogy pápává választassák.

Ennek folytán még azon nap este a szükséges rendelkezések megtörténtek a következő napra, amelyen biztosan remélni lehetett, hogy IX. Pius utódja meg lesz választva. De ezek a rendelkezések nem történhettek minden zaj nélkül, ha meggondoljuk, hogy még a vatikánban, a világ e legnagyobb palotájában, amelyben van tizenegyezer szoba, ezerkétszáz konyha, huszonkét udvar, tömérdek terem, kápolna, folyosó, csarnok — nagyon szűken vol-

tak a konklave tagjai elhelyezve, úgy hogy például *Guibert* párisi érseknek lakosztályul egy sötét, hosszú nyitott folyosó jutott, amely spanyol-fallal három részre volt osztva, a folyosón pedig folyton jártak-keltek; *Benavides* bibornok a keletindiai patriarka szobájába felülről, egy széles nyitott csarnokról, akár egy csoport ember benézhetett, még csak be sem volt függönyözve; *Nina* bibornok lakott egy sötét kicsiny kamrában, inasa pedig künn az ajtó mellett spanyolfal mögött. *Pecci* bibornok lakosztálya épen a IX. Pius által lakott s most elzárt szobák fölött volt. Midőn tehát *Simeoni* bibornok, a vatikán praefektusa kiadta a rendeletet, hogy a pápai lakószobákat holnapig kellő rendbe hozzák, a kőművesek, kárpitosok, asztalosok legott munkához fogtak és ott zakatoltak, kopácsoltak, dörömböltek egész másnap hajnalig, épen *Pecci* bibornok lakosztálya alatt. A nagy lelki és kedélyi izgalmakhoz, amelyek *Pecci* bibornokot igen természetesen már előbb kimerítették volt, még hozzájárult egy kínzó fogfájás, a lélek nagy küzdelmei közé a test szenvedése, ezek fölül még az egész éjen át tartó zaj, lárma, amely egy percnyi nyugalmat, pihenést is lehetlenné tett, — bizonyára

olyan faktorok, amelyek még a legedzettebb, legerősebb lelki és testi szervezetet is próbára tehettek. Alig volt pápa, aki a megválasztása előtti éjet ilyen gyötrelmek között töltötte volna el.

Pecci bibornok kénytelen volt éj közben fekhelyét felcserélni előbb házi papjával, utóbb még inasával is; de e cserének nem volt semmi haszna. Az álmatlanul, kinosan eltöltött éj után másnap a bibornok arcán olyan fel-tűnő bágyadság, levertség és kimerülés mutatkozott, amely mindenkit meglepett; de a legtöbb a kinos éj gyötrelmeiről tudomással nem bírván, annak igen természetes okát az elmúltakban és bekövetkezendőkben kereste. Ez az éj mint azt Pecci bibornok utóbb maga mondá, élete legkinosabb éje volt. Az ártatlan rabnak, aki halálos remegés között várja a hajnalat, amelyen ítéletét fogja hallani, az ilyen éj, midőn már csak egy-két óra választja el a lét és nem lét, a szabadság és börtön, a nyugalom és szenvedéstől, nem lehet idegrázóbb, kinosabb, mint Pecci bibornoké, aki érzi, hogy Isten hívja őt, hogy Fiának képét és keresztjét viselje a földön. Midőn másnap mise után 10 órakor a bibornokok az utolsó választásra a sistina-

Az idény előhaladása folytán összes raktáron levő nyári batiszt és zephir **ingek**, angol fehér és színes mosó **mellények** rendkívüli leszállított árban kaphatók.

Róth M. utóda

kalap- és férfi-divat üzletében.

Férfi, női és gyermek cipők nagy választékban.

Vaszary Kolozs Magyarország hercegprímása, esztergomi érsek (1893.)
Georg Kopp, Breslau hercege (1893.)
Louis Albert Perraud, Autun püspöke (1893.)
Viktor Lucien Lecot, Bordeaux érseke (1893.)
Ciriaco Sanchay Herat, Toledó érseke (1894.)
Salvadore Casanasy Pages, Urgel püspöke (1895.)
José Maria de Herrere de la Iglesia, San Jago di Compostella érseke (1897.)
Pierre Hector Couillé, Lyon érseke (1897.)
Guillaume Joseph Labouré, renesi érsek (1897.)
François Desiré Mathieu, toulousei érsek (1899.)
Leo von Skrbensky, Prága hercege (1901.), a legfiatalabb bibornok, született 1863-ban.
Johan von Kozielsko-Puzina, Krakó püspöke (1901.)
Andreas Steinhuber, bibornok (1893.)
José Calasanzio Vives y Tuto (1899.)
Dr. Johann Katschthaler, salzburgi herceg-érsek (1903.)
Dr. Antonius Fischer, szül. 1839. kölni hercegérsek (1903.) 10 év óta az első porosz bibornok.
Sebastian Herrero y Espinoza de los Monteros, valencziai hercegérsek (1903.)

A helyzet.

Két konkrét javaslatról beszélnek, amelyek mindegyike a válság megoldását célozza. Az egyik az, hogy gróf Khuen-Hédervary a képviselőház egyik közelebbi ülésén új napirendet indítványozna és pedig azt, hogy a Ház szakítsa meg a programjáról való vitát és vegye tárgyalás alá az indemnítást. Az ehhez való jogot a miniszterelnök a házszabályok következő intézkedéséből véli meríteni:

«A Ház napirendjének megállapítására vonatkozó elnöki előterjesztés vagy indítvány fölött legfeljebb négy szónok meghallgatása után a Ház egyszerű szavazással dönt.»

Eszerint vagy az elnök, vagy gróf Khuen-Hédervary kérni fogja a Házat, hogy tárgyalja az indemnítást. Ehhez két szónok szólal föl az ellenzékéről, kettő a kormánypártból, aztán egyszerű felállással szavaznak.

Ezzel szemben az obstrukció is megállapította taktikáját. Mindenekelőtt hosszabb vita indulna meg afelől, hogy új indemnításra van-e

szükség, vagy pedig folytassák a Széll által benyújtott fölhatalmazási törvényjavaslat tárgyalását.

A kormány, ha fentartja a régi indemnítást, nem sokat nyer vele, mert ha keresztül megy is, a jövő hónap végén már lejár.

A másik expediens, mert hiszen egyébről nem lehet szó, az volna, hogy a Ház egyhangulag, vagy legalább is túlnyomó többséggel elfogadna egy olyan értelmű határozati javaslatot, amely utasítaná a kormányt bizonyos nemzeti engedményeknek a véderőtörvény revíziójával egyidőben való megvalósítására. E szerint valamelyik napon egy kormánypárti képviselő határozati javaslatot adna be, amely szerint a kormány utasítatik, hogy őszre a jelvény-, czimer-, zászló- és nyelvkérdésben megvalósítja a minimumot, a maximumra nézve pedig határidőhöz kötött kötelezettséget vállal. Allitólág ebben az irányban már folynak is bizalmas megbeszélések.

Az ellenzék részéről azonban ez a terv nem találkozik szimpátiával, mert nem találják megoldásnak. Ok konkrét ígéreteket követelnek a kormányelnöktől.

Oszttrákok Apponyi ellen.

A »Neues Wiener Allgemeine Zeitung« mai számában egy előkelő bécsi politikus szenzációs cikket irt **Apponyi** Albert gróf tegnapi parlamenti beszédéről. A cikk tartalmának lényege az, hogy **Apponyi** Albert gróf látszólag a parlamenti válság megszűnését akarta elérni beszédében, *tényleg azonban ezzel a beszédével a monarchia válságát idézte elő.*

Az említett cikk szerint ugyanis **Apponyi** Albert gróf jogosnak ismerte el **Barabás** Bélának és társainak a programját és ezáltal ezt a programot a magyar nemzet programjává avatta. Az említett ujság-cikk természetesen elítéli **Apponyi** Albert gróf követelése mellett elfoglalt álláspontját s azt következteti, hogy *Apponyi nem maradhat tovább a helyén*, mert a monarchia két állama között a legnyilvánvalóbb válságot idézte elő. A cikk politikai körökben óriási szenzációt keltett, annyival

is inkább, mert azt állítják, hogy a cikket udvari körökből sugalmazták.

A maczedonok.

Egy szófiai jelentés szerint Londonban **Boston** Noel milliomos védnöksége alatt egyesület alakult a maczedon ügy támogatására.

Ugyancsak Szófiából jelentik, hogy a poroyi **Alexis**, a fölkelők egyik legveszedelmesebb vezetője a napokban a török csapatokkal vívott küzdelem közben elesett. Allitólág ez az **Alexis** követte el a Szaloniki—Konstantinápoly közötti vasútvonal ellen a legtöbb merényletet. Es hogy a maczedon forrongást jelenleg már végleg megszüntnek lehet tekinteni, bizonyítja az a körülmény, hogy a török batóságok a legutolsó két hónap alatt Maczedonia különböző helyeiből 1750 puskát, 227 revolvert, 34.936 kartácsot, 195 bombát, valamint 391 kilogramm dinamitot koboztak el. Mindez azt mutatja, hogy a fölkelők tényleg igen bőven el voltak látva mindennel.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 24.

Elnök: **Tallán** Béla.

Az irományok előterjesztése után

Elnök: Jelenti, hogy a honvédelmi miniszter a holnapi ülésen fog válaszolni a hozzá intézett interpellációkra. Ma pedig **Darányi** miniszter válaszol a hozzá intézett interpellációkra, melyre félkettőkor térünk át.

Következik a napirend: a vita folytatása

a miniszterelnök programja

felett.

Vászonyi Vilmos: Eredetében hivatalnok-kormányval állunk szemben. **Khuen-Hédervary** vélemény és meggyőződés nélkül tapogatózott, e kritérium pedig a hivatalnok-kormányra vall. Mint alkotmányos kormány mutatkozik be, de nyomban megfesti az abszolutizmus sötét háttérét is.

Teleky Tibor gróf: Önök emlegetik az abszolutizmust.

Vászonyi Vilmos: Ezzel szemben konstatálja, hogy az abszolutizmus kérdése csak ezen kormány megjelenése után merült fel, addig egy szó sem esett róla.

Vérsi József: 94-ben azt mondták a szabadelpárton: Seprével verjük ki ezt a Jella-sicsot.

kápolnába indultak, **Pecci** bibornok különben erőteljes, egyenes, magas alakja, szép hordásu feje, összeesettnek látszik. Vontatott lépésben, lecsüggesztett fővel haladt előre. »Tanquam ad occisionem ductus!« Midőn a kápolna ajtaját az utolsó bibornok után kívülről a kápolna kulcsára bezárta, már nem sejtették, de tudtuk, hogy az csak az új pápa előtt fog újra megnyílni.

A jelenet, amely ezután a sistina-kápolnában lefolyt, méltó vala ama nagy eseményhez, amely akkor az egész világot foglalkoztatta. Künt a világban illetén gyors eredményre nem számítva, még egyre-másra folyt a vita, kombináció, tervezgetés, találgatások, jóslások, az ellenzéki lapok gyanúsításai, tisztelet és gúny, hódolat és rágalom egybekeverve; nagy forrongás, tépelődés a diplomáciában; bent, ott, hol a világraszóló eseményt eldönték, ünnepi komolyság, félsz nyugalom és bizonyos szomorú pompa honolt. Nem a világalom jogaának odaítéléséről volt szó, mint VIII. Orbán idejében, nem a világ legelső koronájának adományozásáról, mint a **Mediciek** ragyogó korában, hanem arról, ki viselje méltón a század tőviskoronáját. Lehette mondani, hogy midőn arról vala szó, ki legyen pápa, arról is szó vala, kit ítéljenek el. Választás volt ez alakjában, ítélet lényegében, amely trónt ad és börtönt, az egész világra kiható hatalom és szenvedés glóriáját egyben.

A pápa sorsa komoly tanulság a világ fejedeleinek. A Piusok életének keresztútját feljegyezte a történelem; eszmény, fenség, a szentség ihlete jelölik a nyomokat, amelyen haladtak; **Valence**, **Savona**, **Fontainebleau**, **Gaeta** tanui. Az új pápára, a jelen idők jelei után, nem vár egyéb, mint ami elődeinek sorsa volt. Mi adhat erőt, vigaszt, reményt e gyászos időkben, mint az egyházalapító **Üdvözítőnek** e szavai: »Ime, én veletek maradok a világ végezetéig.« A rendithetlen hiten alapuló történelem igazolta meggyőződés, hogy az egyházon a pokol kapui erőt nem vesznek. A három századra szóló vértanuság, az üldözések, száműzetés, fogság, a hosszú századok harcrai meg nem ingatták **Péter** szikláját, amelyre **Krisztus** az ő Anyaszentegyházát építette; a küzdelem most is tart, s a pápa, mint a jog és világheke eszménye, épen a felvilágosodás legfényesebb korszakában első őse sorsát osztja, viseli **Péter** bilincseit. Az Isten beláthatlan végzései szerint történik, hogy a jelen korban legközelebb érje az ádáz gyűlölet az, ami legmagasztosabb. De hát nincs győzelem harc nélkül; minél tovább tartó, elkeseredettebb a harc, annál dicsőbb, fényesebb a győzelem. Az új pápa tudta, mi vár rá; de tudta azt is, hogy minél elviselhetlenebb a sorsa, annál erősebb iránta a hívők ragaszkodása, tisztelete, hódolata és a becsületesebb jellemei rokonszenve.

Már dél felé járt az idő, midőn a sistina-kápolna ajtaján belül zörgetés hallatszék. Ez vala a rendes jel az ajtó kinyitására. A kulcsár valahol kóborolt; időbe került, míg előjött. Mindnyájunk szívét a remegés, aggodás, öröm és remény érzelmei futották át. A megnyílt ajtó küszöbén **Pellegrini** bibornok állott, aki **Pecci** bibornok konklavistáját hívta elő. Legottan tudtuk, hogy a végeredményes választás megtörtént. Egyszerre mint futóüz terjedt el a hír — a pápa meg van választva. A folyosókon, csarnokokban, termekben szét-szórt konklavisták frenetikus zajjal rohantak első s nyomultak az ajtó felé. Kevéssel utóbb **Howard** bibornok szólt ki az ajtón, s a zajongó tömeghez csak e szót intézte: »**Leone!**« Ez egyetlen szóra zsvaj keletkezett; az olasz vérmérséklet egész tűzével elő tört. A szolgálattevő papok, kamarások futottak ide, oda; mindnyájunkon leirhatlan lelkesedés, lázas nyugtalanság vett erőt, amely csak akkor csillapodott, midőn monsignore **Cataldi**, szertartás-mester, a sistina-kápolnából kilépve, stentori hangon felhívta a künnlevőket, hogy helyet engedjenek a menetnek. A menet néhány percczel utóbb megindult, élén az agg **Caterini** bibornokkal, hogy a pápaválasztás eredményét formaszertűleg kihirdesse. A künnlevők legnagyobb része követte a festői menetet a benső loggiáig, amelynek elzáró falait az előfutó kőművesek egy pillanat alatt

Vázsonyi Vilmos: A szabadelvűpárt nem is látta még a miniszterelnököt, még a híres szakállának minőségét sem tudta és már biztositotta őt bizalmáról. Amit tehát Széll kormányzása alatt el lehetett titkolni, az ma már kiderült, hogy a szabadelvűpártból egy állami párt, egy királyi — udvari párt lett és amilyen szeretett vezére volt Tisza Kálmán, éppen olyan szeretett vezére lett Szapáry, Wekerle, Bánffy, Széll és most Héderváry. Politikai bátorság, program tekintetében 1894 óta nagyon, de nagyon sokat sülyedt. A szabadelvűpárt 94-ben keresztülvitte, hogy a király lejtőt a magyar fővárosba megoldani a helyzetet és ugyanakkor kimondta, hogy a korona bárkit kiküldhet kormányelnöknek, de nem küldhet ki a szabadelvűpárt vezérének senkit. E heorikus lírohanásnak Darányi volt a vezetője, azt mondotta akkor Darányi, hogy a szabadelvűpárt e tetteire, ha már mi nem is leszünk, büszkén fognak visszatekinteni a késő időkben. Szeretné, ha már most tekintene vissza. Ez volt a szabadelvűpárt utolsó szabadelvű fellobbanása. Azóta csak találgat adott a közvéleménynek titkon a főispánok útján. Többségi akaratról beszélnek. Ehhez két eszköz kell: többség és akarat. O látja a többséget, de akaratot 94 óta nem lát. (Tetszés a szélsőbalon.) A nemzetipárt fuziója a többség akaratának kisebbitése volt. Széll Kálmán három frakciót talált: az ő szabadelvűket, a disszidenseket és a volt nemzeti-pártiakat. E három frakció meg van ma is a maga teljességében. Hol van hát az a többségi akarat? Nem akadt egyetlen Mikes Kelemen, aki egyedül szeretné hallgatni a tenger mormolását, mert ők ezt csoportban szeretik hallgatni csak. Széll Kálmán bukásának nem a kisebbség, vagy a többség volt az oka, hanem egy jó időben alkalmazott intrika. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Hock János: Palotaforrádom!

Domahidy Elemér: Ezt mindannyian tagadjuk!

Olay Lajos: Pedig ez úgy van!

Sebess Dénes: Elsülyesztették.

Vázsonyi Vilmos: Széll Kálmán elbukása nem szabadelvű, nem nyugati, de keleti erkölcsökre vall. Intrikák, titkos palotaforrádomak buktatták el, mint keleten a nagyvezéreket szokás, mert nyíltan nem mernek ellene szembeállani. A kormányok bukásának igazi okait sohasem tudjuk meg, soha sem buknak el azok fényes nappal, hanem csöndes éjjel, a kegyenczek bevarrnak egy zsákot, egy locsósán és megbukott a kormány. (Tetszés a szélsőbalon.) Adott-e az új miniszterelnök programot a szabadelvű pártnak, hol írta alá elveinek hitlevelét?

Kaas Ivor báró: A Vampeticsben! (Derülttség.)

Vázsonyi Vilmos: A béke feltételeinek megbeszélésére nem a kormány lett volna hivatalva, hanem a kormánypárt kiküldöttei az ellenzék kiküldötteivel. A kormány felelős ellenzékét óhajt megteremteni.

Véssi József: De vegyen rá szabadalmat, mert ez egészen új fogalom.

Az obstrukció és a szabadelvű párt.

Vázsonyi Vilmos: Kérdik, hogy hol van az erkölcsi alapja az obstrukciónak? Abban, hogy nincs többségi akarat. Szabadelvűnek általában azt nevezik, aki a szabadelvű körnek tagja. De ott is különböző szabadelvűek vannak. Láttuk a válság alkalmával. A szabadelvűek pártjában megalakult a szabadelvűek csoportja.

Gajáry Géza: Hock is odatartozott.

Nessi Pál: De ott is hagyta.

Vázsonyi Vilmos: Ez nem bizonyíték. Akkor volna az, ha Gajáry is ott hagyná.

Olay Lajos: Szeretnék azt a kormányt látni, amelyet Gajáry nem támogat! (Derülttség.)

Sebess Dénes: O ugyan ki nem jön.

Hoch János: Ott marad a politikai konyhában.

Vázsonyi Vilmos: A válság tehát összezavarta a szabadelvűség fogalmát. Ma már mindenki szabadelvű, aki nem akarja vagy nem meri magát klerikálisnak nevezni. A jog törvény, igazság fogalmait hangoztatása, gyakorlása, a tiszta választások — nem szabadelvűség, hanem egyszerűen ellentéte a politikai becsületességnek. (Tetszés a szélsőbalon.) A szabadelvűpárt keresztelése a régi aulikus és az újabb szabadelvű pártnak; átalakult az már tulajdonképpen egy konzervatív párt társadalmi és gazdasági téren is. A szabadelvű párt örökké valónak tartotta magát. De csalódnai fognak. (Ugy van! a szélsőbalon.) Az az ember, aki husz éven át meg tudta állni helyét ridegen a gyűlöletek közepette, mennyivel inkább semmibe fogja venni a mi harcunkat. A miniszterelnöknek horvátországi erőszakoskodása már a vitán kívül áll.

Baross Jusztin: Nem áll.

Vázsonyi Vilmos: Maga Tomasics beösmerte egy közbeszólásában, azt mondva, hogy a magyarok érdekében tette. Ez azonban nem lehet, mert nincs magyar érdek, mely ellenkezne a szabadsággal és alkotmányossággal. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ezután Tomasics horvát miniszter képviselői beszédeivel foglalkozik, amelyek éppen nem alkalmasak arra, hogy ő a magyar kabinet tagja legyen. (Ugy van! a szélsőbalon.) A miniszterelnök pro-

grammja halasztás. Határidő üzletet akar valánk kötni fedezet nélkül.

Makkay Zsiga: Tomasics a fedezet.

Vázsonyi Vilmos: Apponyi azt mondotta volt, hogy e halasztást a korona akarja. A koronának megadnánk a halasztást, de a kormánynak és a szabadelvűpártnak nem. Különben ez a halasztás nagyon gyanús. A jobboldal óriási dolognak tünteti fel, hogy a korona szóba állott az ellenzékkel. Hát ez nem ritkaság a Habsburg-dinasztia részéről. Szeretik ők a megszelídített forradalmárokat. Itt van Lueger, Stojalovszky páter stb. Ketreczekben tartják ők a medvéket, az jellemzi őket. S szóba álltak a már fegyveres kuruczokkal és midőn azok lerakták a fegyvert, mindig megadták az árát. Hódossy azon tépelődik és azt fejtegeti, hogy nem jogosult az obstrukció, mert a kisebbségi obstrukciónak nincsenek többségben a kisebbségi nem obstrukciónak fölött. Ez a többségi elmélet a kisebbségre alkalmazva a legbolondabb valami. Az ő elmélete más: Jogobolondabb az obstrukció, ha részt veszünk benne, nem jogosult, ha ellentünk van. (Derülttség.) A függetlenségi párt a maga becsületét azzal mutatja ki, hogy most akarja megvalósítani a közjogi dolgokat. (Ugy van! a balon.) Rózenberg Gyula multkori megjegyzésében mondta, hogy az ellenzéken minő különböző felfogásu emberek vannak.

Véssi József: No, odaát ugyan egységesek.

Sebess Dénes: Te tudhatod, onnan jöttél.

Vázsonyi Vilmos: De éppen az bizonyítja, hogy különböző felfogásu emberek összeállnak, hogy itt nem subtilis kérdéssről, hanem nagy nemzeti jogok megvédéséről van szó. (Vázsonyi vizet önt a pohárba. Kiáltások jobbról: Megárt az a sok víz.)

Véssi József: Obudai kris ály viz.

Lengyel Zoltán: Nektek budai kellene.

Molnár Jenő: Még pedig keserű. (Derülttség.)

Vázsonyi Vilmos: Nem fogadjuk el azt az államférfiúi bölcsességet, melyet már a régiek úgy jelképeztek, mint egy kigyó, mely lapul, összezsavarodik és a saját husába harap. Azoknak az államférfiaknak figyelmébe ajánlja Fejérváryt, aki hányszor exponálta magát és mégis úgy lett elbocsájtva, olyan kéziratot, mint a horvát miniszter. Mi jobb, udvari kötéláncot járni, amelynél csak egy kicsit ha félretekintenek, lezuhannak, vagy támaszkodni a biztos magyar földre.

Ne várják, hogy visszaforduljunk. A csákányt ki nem adjuk kezünkől, annál is inkább, mert érezzük, hogy csak vékony kéreg van már. A miniszterelnök programját nem veszi tudomásul, hanem határozati javaslatot nyújt

ledöntötték; ott azután elhangzottak a világraszóló szavak: »Annuntio vobis gaudium magnum; habemus Papam, Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum Joachimum Pecci, qui sibi nomen imposuit Leo XIII.« Néhány percz múlva e szavak elhangzása után megkondultak Róma városának összes harangjai legelőször Szent Péter bazilikájának óriás-harangja, jelentvén a keresztény világnak, hogy az egyház feje meg van választva.

Negyvenegy szavazattal lett Pecci bibornok pápának megválasztva és ezt a nagy többséget a második szavazásnál nyerte, amelynél, éppen úgy mint IX. Pius megválasztásánál, már nem volt szükség hozzájárulásra. A választás ilyen gyors és váratlan lefolyása fölött az öröm oly leirhatatlan lelkesedést keltett, hogy az az ő természetes szabadságában néhány pillanatra nemcsak a rangkülönbszet határait, de sőt a szigoru udvari etikette szabályait is figyelmen kívül hagyá. Midőn XIII. Leo pápa hófehér ruhájában, még fehérebb arczával, némileg ingadozó léptekkel a sistina-kápolna ajtaján kilépett, a sala-ducaléban összeroldott konklavistákat semmiféle tekintély, parancsszó nem vala képes visszatartani attól, hogy a pápa fenségeseen kimagasló alakjához hozzá ne rohanjanak és elragadtatásuk hevében tisztelőtök és hódolatuk csókjaival el ne árasztják ott, ahol érik. Egy pillanat alatt a pápa alakja elveszett az őt

körülözlő, éljenező, rivalgó tömegben; kezeit ragadták meg, ruháit csokolák! E minden határon túlsapó, a túlradó szív egész melegéből jött üdvözlés első pillanatban a pápát is annyira meghatotta, hogy mozdulatlanul állott. Az elősiető bibornokoknak csak ügygyelbajjal sikerült a pápát a tömegből kiszabadítani, aki maga körül tágabb kört nyervén, most áldásra emelkezett. Mindnyájan térdre borultunk és fogadtuk az új pápa első áldását.

Az alatt a konklavéhoz vezető bejáratok falai ledöntettek, s a főbejárat ajtaját megnyitották. Az első, aki belépett, Chigi herceg volt, a konklave marsallja, akinek előjogaihoz tartozik legelső tenni hódolatát az új pápa előtt. Midőn a harangzúgás az örök város lakóinak a pápaválasztás befejezését jelenté, rövid félóra alatt közel hetvenezer ember gyűlekezett össze a szent Péter-téren. Az óriási tömeg, még akkor be nem mehetvén a bazilikába, mint egy hullámozó, zajgó tenger gomolygott a téren és egetverő éljenezése felhatott hozzánk a vatikán negyedik emeletére, ahonnan, a szédítő magasságból a nyugzó, mozgó embertömeg mint egy fekete tenger tünt föl. A vatikán csarnokai, habár a legszigorubb ellenőrzés mellett lehetett oda belépni, rövid idő alatt megteltek Róma ősi aristokracziájának színével, javával, hosszú fényes sorban jöttek a nagyhatalmak követei,

diplomataik, főrangu katonák, prelátusok, a római ősi patricziusok ragyogó fényes ruházatban, majd a különféle szerzetek generálisai festői öltözetben.

A délután négy óraker tartott második adoráció végével következett az új pápa első nyilvános áldásadása. Hajdan világraszóló jelenet, — most, hogy a pápa rab, — még jelentősebb, hatásosabb. Nagyszerűségében leirhatatlan, benyomásaiban örök időkre feledhetlen volt az a jelenet, midőn XIII. Leo pápa a zsufolásig megtelt szent Péter-bazilika benső loggiájában megjelent és mint a keresztény kath. világ feje, Jézus Krisztus helytartója a földön, először hangoztatá áldó szavait a kereszténység fölött. Minden szív, minden ajk örömtől repesve üdvözlé a béke és szeretet új fejedelmét. A ki nem tudja, nem érti, mi a pápa e földön, az most, e jelenetben megérthetett mindent. A század erőszakos politikájának áldozata, a jogért rab pápa, ott fent a magasban mint a béke galambja, hófehér alakjával, áldásra emelt karjaival egy magasztos eszme dicsőfényében látszék ragyogni. A keresztény kath. anyaszentegyház látható feje, Szent Péter utódja, közel két évezredes trón örököse, a világtörténelem központja, ott azon a helyen, abban a pillanatban jelenté a világnak, hogy fölvette keresztjét az isteni Alapítójának s megindult útján vértanu elődeinek.

(Vége.)

be, mondja ki a képviselőház, hogy a hivatalnok-kormány bemutatkozását nem veszi tudomásul. (Zajos helyeslés, éljenzés a balon és szélsőbalon. A szónokot számosan üdvözlék.)

Szünet.

Szünet után

Fichler Győző: Személyes kérdésben szólal fel. Tegnap egy közbeszólással öt apostrofálták, mint beteg embert. Kinos helyzetbe hozták őt ezzel a közbeszólással. Elismeri, hogy egészségi szempontból úgy van a dolog, de ő ezt a betegséget az ország érdekében és magánéletében töltött erős munkásság következtében szerezte. Köszöni Ugronnak, hogy őt spontán megvédte. Reméli, hogy a közbeszóló jelentkezni fog. Ő is akkor fog válaszolni érdemlegesen arra.

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Féliczfürdő.

		Személyvonat						
Nagyvárad áll.		7.33	9.50	—	—	4.44	—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.		7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V. Velenceze >		7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó >		8.02	10.14	—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő >		8.07	10.19	—	2.44	5.14	7.14	9.34
Féliczfürdő >		8.24	10.37	—	2.58	5.31	7.18	9.50

Féliczfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

		Személyvonat						
Féliczfürdő ind.		8.30	10.42	—	3. —	5.34	7.20	9.53
Rontó >		8.37	10.49	—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.		8.48	11.00	—	3.11	5.51	7.31	—
V. Velenceze >		9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.15
Nagyvárad-Vásártér ér.		9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. ér.		—	11.27	—	—	6.18	—	10.32

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perzig terjedő idő fekete számmal van jelölve.

* **Esküvő.** Fényes esküvő színhelye lesz ma, szombaton Debreczenben a Szent Anna-utczai róm. kath. plebánia-templom. **Sürger Bertalan**, a Nagyvárad Gazdasági és Iparbank nagytehetségű, ambíciózus tisztviselője, az aranyifjúság közkedveltségű tagja vezeti oltárhoz délelőtt 11 órakor bájos aráját, **Kursinszky Annuska** kisasszonyt **Kursinszky László** tanító és néhai **Incze Mária** nagyműveltségű szép és kedves leányát. Az új párna az egyházi áldást maga dr. **Wolafka Nándor** választott püspök, plebános fogja adni.

* **A villamos világítás kiépítése.** A Ganz-cég gyorsan halad az utcza villamos vezetékek elhelyezésével. A sodronyok már ki vannak feszítve a legtöbb utcza. Tegnap már megkezdtek a lámpatartók elhelyezését is az utczaikon. A fehérre festett tányérok körülbelül 1 méter hosszú vaskarokra vannak ráerősítve. Mind sürbben lehet hallani a közönség köréből azon panaszt, hogy nagy kár volt egyes helyeken levagdosni a fák koronáját az áramvezető sodronyok miatt, holott ezen könnyen lehetett volna segíteni, ha ezen vonalokon elszigetelt sodronyokat alkalmaznak. Nagyváradon ugyanis kevés utcza van úgy befásítva, hogy akadályul szolgál a villamos vezetéknek. Ezt a keveset kellene legalább megbecsülni.

* **Czobor Béla betegsége.** **Czobor Béla** egyetemi tanár, mint Esztergomból jelentik, a primási könyvtárban dolgozott, hol anyagot gyűjtött újabb történelmi munkájához. Egy óra tájt eltávozott a könyvtárból, hogy néhány látogatást tegyen. Mindenekelőtt **Walter Gyula**

czimzetes püspököt kereste föl. Alighogy belépett a szobájába, hirtelen összerogyott, **Walter** azonnal orvosért küldött, aki konstátálta, hogy a tudós papot szélhűdés érte. **Czobort** a Vöröskereszt-kórházban ápolják.

* **Anyakönyvvezetői kivézés.** A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Bihar vármegyében a bajji anyakönyvi kerületbe **Lukács Odón** jegyzői irnokot a születési és halotti anyakönyvek vezetésére szorító hatáskörrel anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki.

* **A beomlott uttest.** Említettük, hogy **Vizvezeték-utca** végén egy házivezeték megrepedése következtében az uttest beomlott s veszélylyel fenyegette az uttest mellett levő házakat. A vizsgálat kiderítette, hogy a baj sokkal nagyobb, mint eleintén látszott. Valószínű, hogy nem a csörepidés okozta az uttest beomlását, hanem a deszkafalal feltámasztott földtömeg mozdult meg s szakította el az aránylag gyenge ólomcsövet. Az egész uttestet mintegy 20 méter hosszban fel kell ásni s csölopöket vernek le, amelyekhez kötik a part vérfalát. A nagy forgalmu ut addig el lesz zárva s a szőlőkebe a Városligeten keresztül közlekednek a kocsik.

* **Elrontott kövezetek.** **Laendler Ferenc** vállalkozó, mint irtak, panaszt adott be a városroshoz, hogy a villamos kábel lefektetésével összeroncoltak a **Teleky-utca** mőkő járdát, Mivel ezen kövezetért még fennáll a jótállása, kijelenti, hogy ilyen körülmények között nem vállal felelősséget. Sajnos, de **Laendlernek** teljesen igaz van. A kábelek elhelyezése után a felbontott kövezet visszahelyezése a legnagyobb gondatlansággal eszközöltetett. Ha valaki végig megy **Kossuth Lajos-, Zöldfa-utczán**, vagy a vármegyeház előtt, tapasztalatot szerezhet erről a felületes munkáról.

* **Wölfling Lipót házassága.** Immár befejezett ténynek tekinthető, hogy **Wölfling Lipót Adamovich** Vilmát nőül veszi. **Veyrier** község polgármesteri hivatalában már ki van függesztve a kihirdetés, mely a volt főherceg abbéli szándékát, hogy **Adamovich Vilmát** nőül veszi, közlésezi. A kihirdetés így szól:

»**Wölfling Lipót felekezetenélküli**, nőtlen, salzburgi illetőségű, a toskánai nagyherceg és a toskánai nagyhercegező fia, kijelenti abbéli szándékát, hogy a szintén felekezetenélküli **Adamovich Vilmát** nőül akarja venni.»

Ezzel az oly nagy port felvert szerelmi affér befejezéséhez közeledik.

* **Regény az életből.** A napisajtó hasábjain szinte naponta kap az olvasó olyan esetekről hírt, amelyeknek látszólagos jelentékenysége mögött egész regény rejlik. Az élet tarka összevisszasága százával termi az olyan regényeket, amelyeket, ha könyvben írná meg valami fantasztikus író, senki sem hinné el valóságnak. A legregényesebb fajtahoz tartozik annak a **Kájzer Mártonnak** az élettörténete, akiről messze tengeren túlról érkezik hír. **Kájzer Márton** jóra való gépész volt; iskolát végzett tanult ember létére boldogult is itthon s a főváros egy nagy gyárában megbecsülték őt. Mintegy tíz évvel ezelőtt beleavatkozott a sorsába egy leány. Szép és uri leány volt: az államvasutak egy magasabb-rangu hivatalnokának a leánya. A véletlen ismertette meg őket egymással s legény és lány egymásba szerettek. A büszke szülők azonban mitsem akartak hallani a munkásról. Hiába volt minden küzdelem.

— **Jól van,** — mondta akkor **Kájzer** a leánynak. Ha most nem adnak hozzám, enyém leszel később. Csak szeress és ne feledj el, én elmegyek s addig hírt nem hallasz felőlem, amíg gazdag emberré lettem.

Kájzer felmondta az állását és eltűnt a fővárosból. Hogy hova, azt senkinek sem árulta el. A leány pedig várta egy évig, két évig aztán elfeledte elbujdosott szerelmesét.

Hosszu szép levél mondja el nekünk mindent. Nagyn messziről hozta a posta: **Sidneyből**, Ausztráliából. A levelet **Kájzer** budapesti rokonához írta.

... Attól a naptól fogva, hogy elhagytam hazámat, életem egész regény, — írja **Kájzer**. — **Legelőször** Hollandiába vándoroltam, onnan elszegődtem egy manchesteri gyárba Angolországba. Egy évvel később azonban még tovább vetett a sors. Fűtöttem a kohót a pittsburgi acélgyárban, Amerikában; esztergyóztam a vasat Kanadában és ettem a konzervhust az Ozeán hajóin, mint gépész másfél esztendeig.

Ezelőtt hat esztendővel hajómról betegentettek ki **Sidney** kikötőjében. Mérheterlen szenvedés várt ekkor reám. Pénzem elfogyott s amikor kibocsátottak a **Sailors-Sanitary Board** kórházából, úgy állottam itt, mint hajótörött a sziklán. Félévig hasztalan kerestem magamnak való foglalkozást: egy nap mosogatólegény, másnap asztali inas, majd ismét zsákhordó voltam a kikötőben. Sok vergődés után végre bejutottam a **Clark et Sons** cég gyárába a géposztályba. És három hónappal később már első gépész lettem heti négy font sterling fizetéssel.

Itt kezdődik csodás pályafutásom — fel-felé. A viszonyaim egyre javultak. Négy évvel ezelőtt szerkesztettem egy új rendszerű kazántisztítót. Erre paténst kaptam s a paténssal dől a pénz, mint az istenáldás. Ma saját gyáram van s vevőim az öt világrész minden táján vannak. Boldog vagyok, mert vagyonomat csak magamnak köszönhetem... magamnak és **Klárának**, akit még mindig szívem mélyéből szeretek. Menj el hozzá, kedves bátyámuram s mondd meg neki, hogy én még mindig legény vagyok és ha ő akar... En várom.

Kájzer bátyja el is ment a leányhoz, de az már férjnél van.

* **Az aláírás.** A Pesti Naplóban olvassuk a következő kis históriát: **Hoványi Géza**, a nagyvárad szabadelvé párt egyik oszlopa aláírásokat gyűjt egy **Barabás Bélának** küldendő bizalmatlansági nyilatkozathoz. Mármost ha hozzátesszük még, hogy **Hoványi Bihar** vármegye legvirágzóbb bankjának a direktora, elképzelhetik olvasóink, hogy elég könnyű szerrel megy neki az aláírások beszerzése.

Nyomatott erre a czélra egy körlevelet, amely körülbelül így szól:

»Tisztelt uram! Mivel nagy súlyt helyezek az ön aláírására, fölkérem, sziveskedjék aláírását hozzámm eljuttatni **Barabás Béla** országgyűlési képviselő magatartása ellen kifejezendő bizalmatlansági föliratunkhoz.»

Ezt a körlevelet elküldte persze minden elképzelhető szabadelvé párt embernek, — a többek között egy nagyvárad újságírónak is. Az újságíró vett egy váltót, kiállította kétszáz koronára, és elküldötte a bankdirektornak a következő levél kíséretében:

»Tisztelt uram! Első eset, hogy ön súlyt helyez az aláírásomra. Nem is képzeli, mily hizelg ez reám nézve. Ki is használok a legelső alkalmat és fölkérem, sziveskedjék a mellékelt váltót, mely aláírásommal van ellátva, leszámítolni. Tisztelettel igaz hive, X.»

Hoványi Géza volt olyan gavalér, hogy kifizette a kétszáz koronát a jó tréfáért.

* **Kossuth** legkedveltebb betűszedője meghalt. Tegnap délután az egész város részvétel kísért sírjába aradon egy tisztos agg polgárt, **Réthy Lipót**ot, ki életének javát az irodalom ügyének szentelte, mint egy kiterjedt nyomda és könyvkiadó tüzlet tulajdonosa. A négy gimnázium elvégzése után a budapesti **Landerer** nyomdába állott be tanoncznak. Felszabadulása után több évet töltött Németországban. Majd visszajövet hazájába, **Kossuth** hírlapjánál mint szedő volt alkalmazva. **Kossuth** legkedvesebb munkásaként tisztelte **Réthy** s mindig elhalmozta a szeretet minden jelével. Azonkívül **Petőfi** is szerette az ügyes nyomdászt s azért a nagy költő minden versét ő szedte ki **Réthy** 86 éves élt. Halálát nagy s előkelő család gyászolja. Egyik fia dr. **Réthy László**, a nemzeti muzeum kiváló tudós őr.

* **Kecskeméthy Győző New-Yorkban.** Friedrich Géza géprajzolónak néhány évvel ezelőtti jó foglalkozása akadt New-Yorkban egy gépgyárban, ahol mint rajzoló 5000 dollár évi fizetés mellett alkalmazták. Ez a Friedrich, akinek az atyja fia kivándorlása után New-Yorkba költözött, levelet írt a napokban, amelyben azt újságolja, hogy nem, régen látta New-Yorkban a hírhedt Kecskeméthy Győzöt, akit felismert, de mire rendőr jött, már eltűnt, mintha a föld nyelt volna el. Az Onta XVI. Streeten Bean Lamee lon francia cukrosboltjában ült és fagyaltot szürcsölt. Késsé meghízott, arca sima, mert bajuszát és szakállát leborotvált. Sötét-kék zakat-ruba volt rajta és rózsaszínű ing, fehér gallérral és fekete petytye; nyakkendővel. Friedrich személyesen ösmerte, a Báthory kávéházból, ahová évekként ezelőtti ő is, meg Kecskeméthy is sűrűn járt. Friedrich, aki nagyon erősen tudja emlékezetébe vésni az arczokat, rögtön fölismerte és megszólította:

— Kecskeméthy ur?!

A megszólított végig nézett Friedrichen, vállát vont és kalapját levéve távozott. Friedrich szólott egy policzmannak, a kivel atávozó után sietett, de már késő volt. Másnap Friedrich az osztrák-magyar konzulátuson jelentette be a tegnapi esetet, mire vagy két napig az egész rendőrséget mozgósították, persze minden eredmény nélkül, mert Kecskeméthyt nem tudták elfogni.

* **Kített lakó.** Mindnyájunkat ért már olyan eset, hogy a háziur fölmondta a lakásunkat. Fölmondta, mert oka volt rá; ő tudja, miért. De hogy ilyen fölmondásban valaki a becsületét lássa megbántva s emiatt véres bosszút forral, arra még nem akadt példa. Párisból írják, hogy ott vakmerő gyilkosságot követett el egy lakó a háziura ellen, azért, mert az fölmondott neki. Passyban, a francia főváros szomszédságában történt az eset. Gusedl mérnök lakására beállított tegnapelőtti déltájban egyik lakója, Guillemet kávés.

— Leszámolni jöttem önnel, mondta a látogató s mikor a háziur bevezette őt a szobájába, Guillemet revolvert rántott és lelőtte a mérnököt.

A ház persze összefutott, pár perczel később pedig nyugodt léptekkel lejött az emeletről Guillemet s udvariasan benyitotta házmesterné ajtaján.

— Bocsanat, madame, én a gyilkos vagyok; legyen szíves rendőrért menni, hogy átvegyen . . .

Az udvarias emberölőt természetesen hamar letartóztatták. A rendőrségen azt mondta, hogy bosszút állt, mert felmodtak neki.

* **Egy tárcza története.** Hogy miért nem vállalta el gróf Festetich Tasziló a miniszteri tárczát, annak érdekes kuliszatörténete van . . .

Még esztendő előtt történt, hogy Polonyi Géza Keszthelyen járván benézett a Festetich grófok pompás parkjába. De alig tett ott néhány lépést, rátámadt egy torzonborz kertész:

— Tessék innen távozni! a parknak ez a része nem nyilvános.

Polonyi töle telhető szelidséggel válaszolta:

— Jó, jó, barátom, hisz nem teszek én kárt semmiben, csak éppen megnézem.

— Az mindegy! Itt nem szabad sétálni idegennek!

— Ejnye . . . Én Polonyi Géza országgyűlési képviselő vagyok.

— Itt nincs képviselőház, csak tessék innen kimenni.

Polonyi dühbe gurult egyszerre.

— No megállj gazfi, majd megmutatom én neked, hogy velem nem lehet így beszélni!

Egyenest fölment a kastélyba és beküldte a névjegyét gróf Festetich Taszilónak. A gróf hidegen fogadta, mint a jégesap.

— Mivel szolgálhatok nagyságodnak? — (az sohasem jó jel, hogy kegyelmes urak nagyságoznak valakit!)

Polonyi elmondta a sérelmes kalandot és kérte a gróftól, hogy tanítsa meg tisztességes beszédre a kertészt. A gróf fagyosan válaszolta:

— Kérem, az én nagyatyám elég nagy, parkott nyitattott meg a közönség számára, úgy

hogy nagyságoznak nincs oka a szemrehányásra. A kertész csak kötelességét teljesítette. Ajánlom magamat!

Polonyi dult-fult, de nem tehetett okosabbat: elment. Utközben azonban szörnyű bosszút esküdött a gögös gróf ellen . . . Most, hogy Khuen-Héderváry megkínálta Festetich Taszilót a felség személye körüli tárczával, Polonyi megüzente egyik bizalmasával a grófnak:

— Hiszen az kell csak, hogy el merje fogadni azt a tárczát! Csak üljön be a miniszteri székbe, addig fogom támadni napról-napra, amíg elpusztul innét. A kastélyban ő volt a nagyobb ur, de a parlamentben én vagyok!

A gróf megszeppent, amint meghallotta az üzenetet. Félősen kérdezte:

— Mit jelent az, hogy napról-napra támadni fog?

— Hát csak azt, hogy mindennap fel fog állni Polonyi és fog tartani egy támadó beszédet.

— Es mit kell nekem csinálnom?

— Hát a gróf ur föl fog állni mindennap és fog tartani egy védekező beszédet.

A gróf rémülten szisszent föl:

— Mit? Még hogy én mindennap tartok egy beszédet? Nem barátom, ez nem nekem való hivatal!

. . . Még aznap visszautasította a miniszteri tárczát.

x Felhívjuk olvasóink becses figyelmét **Kecskeméthy István** (Lukács György-utca sarok), jöhrnévnek örvendő vendéglőjére, mely jó konyhájáért, és tisztán kezelt italaiért és előzékeny, pontos kiszolgálásáért minden tekintetben elismerést érdemel.

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a **Nagyvárad Műszaki Villamos Vállalat** (Nagyvárad takarékpénztár-épület) költségvetést kér, mely a **legalaposabban és teljesen díjmentesen** állítatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

x A n. é. közönség szíves figyelmébe ajánljuk **Fülöp István** jó hírnévnek örvendő vendéglőjét és szállodáját, ugyszintén a mai kor igényei szerint átalakított kerthelyiségét, mert az indóház mellett van. Jó és izletes ételieit tisztán kezelt boraiért, ugyszintén pontos és előzékeny kiszolgálásáért minden oldalról elismerést érdemelt ki. Továbbá különös gondot fordít szállodájára, melynek szobáit egészen újonnan restauráltatta, a szobaárakat pedig tetemesen leszállította, hogy ez által is tanubizonyosságot adjon üzletének szoliditására. Kerthelyiségében naponta egy jól szervezett cigánybanda szórakoztatja a m. t. vendégeket. 134.

TANUGY.

Az iskolák beszámolója.

V. Községi iskoláink.

A napokban hagyta el a sajtót a községi iskolaszék kiadásában **Báthy Zoltán** iskolaszéki jegyző által összeállított s Nagyvárad város községi elemi fiu-, elemi és ismétlődő leány-, polgári fiu- és polgári leány-iskoláinak az 1902—903. tanévről szóló hatalmas, **hatszáznegyven** oldalra terjedő értesítője.

Az értesítőt a községi iskolaszék múlt tanévi működésének ismertetése vezeti be. Majd sorra következnek az összes községi elemi iskolák értesítői a tanév rövid történetével, melyet a csoportigazgatók állítottak össze.

Itt csak általánosságban a statisztikai kimutatások alapján ismertetjük a községi elemi iskolákat.

Az év elején beiratkozott 1421 fiu s 1296 leány, összesen 2717, kik a következőképpen oszlanak meg:

anyanyelvre nézve 2698 magyar, 3 német, 13 román;

vallást tekintve 338 róm. kath. (azért ily kevés, mert a katolikus gyermekek zöme a katolikus iskolákban nevelődnek), 82 gör. kath.,

108 gör. kel., 1170 ev. ref., 38 ág. hitv. ev. és 991 izr.;

illetőséget tekintetbe véve helybeli 2630, s vidéki 87.

Evközben kimaradt 312 tanuló s meghalt 13. Ev végére maradt 2398, ebből osztályzatlan maradt 93 s osztályoztatott 2323.

Általános osztályzatot tekintve a következőképpen oszlanak meg:

kitűnő 385, jeles 592, jó 700, elégséges 381, elégtelen 336. A bukottak száma tehát 336, ebből azonban 122 javíthat. Legtöbb kitűnő van az olasz-i fiu- és leányiskolánál. A viselet jó. Dicséretes jegyet nyert 1050.

A mulasztott félnapok száma összesen 53090. Ebből a **fiakra** esik 27446, a **leányokra** 25644. Nem lett igazolva 5215 félnap. Legtöbbet mulasztottak az olasz-i fiu- és újvárosi leányiskolánál.

Égész évi tandijelengedésben részesült 981 fiu és 899 leány. Tandij részbeni elengedésében s más egyéb kedvezményben (ruha, rajzszert stb.) részesült 893 fiu s 1225 leány.

Az óvodákba járt 1037 gyermek, 512 fiu s 525 leány.

(Folytatjuk.)

IRODALOM.

Magyar Sion egyházi irodalmi havi folyóirat. (Kezdettől XLI. az új sorozatban XVII. évfolyam. Szerkesztik Kereszty Viktor dr. és Prohászka Ottokár dr. theol. tanárook) 1903. évi VII. füzete. Megjelent július 18-án a következő kiválóan érdekes tartalommal: A lélek létezésének empirikus bizonyítása. Pethő dr.-tól. A »Jó tanács anyja!« Babura László dr.-tól. Az egyházi szónoklat egyetemes története. Rézbányay József dr.-tól. Levelek a Keletről. Auberma Miklóstól. Irodalom és művészet. Fraknoi Vilmos: Magyarország egyházi és politikai összeköttetési római szentszékekkel a mohácsi véstől a török járom alól felszabadulásig. Ism. Liberius. — Hanuy Ferencz: Katolikus egyetem Pécsen. Ism. Liberius. — Dr. Joh. Belser: Die Geschichte des Leidens und Sterbens, der Auferstehung und Himmelfahrt des Herrn. Ism. Kereszty Viktor dr. — Karl Mikette: Biblische Studien. Ism. Kereszty Viktor dr. — Hugo Laemmer: De Caesaris Boronii literarum commercio diatriba. Ism. Kereszty Viktor dr. Vegyes közlemények.

EGYESÜLETEK.

A rabsegélyző egylet gyűlése.

A nagyváradai és biharmegyei rabsegélyző egylet folyó évi rendes közgyűlését **1903. július 26-án** délelőtt 1/2, 11 órakor az egylet helyiségében (Fogházépület, II. emelet 6. ajtó) fogja megtartani, melyre az egylet tagjait azzal van szerencsém meghívni, hogy a mennyiben a kitűzött határuapon az egyleti tag urak határozatképes számban megjelenni nem fognak, a közgyűlés minden újabb meghívás mellőzésével **1903. augusztus 2-án** d. e. 1/2, 11 órakor fog a jelzett helyen megtartani s ez a közgyűlés az alapszabályok 12. §-a értelmében a megjelent tagok számára tekintet nélkül fog a kitűzött tárgysorozat felett végérvényesen határozni.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgató választmány s a számvizsgáló bizottság jelentése az egylet 1902. évi működéséről.
2. Az egyesület 1903. évi költségelőirányzata.
3. Rabiskolai tanító segély iránti kérése.
4. Az alapszabályok 13. §-a alapján előterjeszhető indítványok tárgyalása.

Nagyvárad, 1903. július 19.

Rádi Odön,
egyleti elnök.

Igazságszolgáltatás.

Kedélyes betörő.

Sokszor büntetett, nyurga suhancz Mayer Izsák, aki a tavaszon sorba szedte a réti hentes bollokat s több kevesebb szerencsével üritette ki a szűkös kis pénztárákat.

Egy malőrös éjszaka aztán kézre került s tegnap már a büntető bíróság előtt élcelt az élményei és a rendőrség fölött.

Egyebek közt egyik műveletének történetét fölőtte kedélyesen adja elő Mayer Izsák.

— Kérem, éppen ott állott a posztoló rendőr a halász-utczai hentes bolt előtt, amelyet aznap kiszemeltem. Jó alkalom kínálkozott, mert a gazda vidéki vásáron volt, az asszonyommal pedig majd csak megértettük volna egymást. Tehát a rendőrt el kellett távolítani. Elmentem a másik utcza sarokra s nagy ordítást csapva az ablakokat döngeltem. Majd a másik zug utcán lélekszakadva futottam, hogy siessen, mert egy embert halálra vernek. A jó András szónak állott s remegve neki indult a sötét zug utcának. De alig feszítettem fel az ajtót, már lépéseket hallottam. Jött már visszafel.

Mit tegyek?

Elváltotatott hangon az ajtón kihajolva kérdeztem:

— Mi volt az a nagy zaj? Megint verekedés?

— Nincs semmi, csak fekdjön le a téns-asszony.

E felelet után magamra zártam az ajtót s megvártam, míg más utczába ballag a jó András.

A kedélyes fiu egyebeket is mesélt még, de a büntető bíróság ezt nem vette enyhítő körülményeknek s 6 havi börtönnel büntette.

Gyilkos hadgyakorlat.

(19 ember halála.)

— Éjjeli táviratunk. —

Budapest, július 24.

Megdöbentő állati kegyetlenségről hoz hírt a táviró. A komáromi gyalogezred Trebinjén állomásozó zászlóaljja és a Bileken állomásozó 32-ik gyalogezred 1-ső, a 69-ik gyalogezred 2-ik, az 52-ik gyalogezred 3-ik zászlóaljából a 47 °os melegben tartott harcászati gyakorlat alkalmával 450 ember dőlt ki. Eddig 19 halottat és 40 súlyos beteget szállítottak be a csapatkórházba. — Az esetről részletes tudósításunk a következő:

A trebinjei helyőrség tegnap indult el a nevezinyei hadgyakorlatokra. Útközben a bileki helyőrséghez kellett csatlakozniok. Az érkező trebinjei helyőrséget a Bileken állomásozó 32-ik ezred 1-ső, a 69-ik gyalogezred 2-ik és 52-ik gyalogezred 3-ik zászlóaljja már a város alatt várta. A bileki helyőrség parancsnoka az érkező zászlóaljnak harcászati gyakorlatot ajánlott s tényleg a 47 °os melegben pihenés nélkül megkezdtek a gyakorlatokat.

Az embertelen hajsza már ekkor is nagy pusztítást vitt véghez. Egymásután dőlték ki az emberek. De mind ez számba sem véve a tisztikar, lefuvás után tovább meneteltették a két helyőrséget Bilek felé. A gyilkos forráságban légy módra hulltak az emberek s mire Bilekre értek, 450 ember hiányzott. Dragolits Alfonz, a humanitásáról ismert tábornok erről mit sem tudott, ki a csapatok előtt jó távolságban lovagolt. A tisztikar pedig mit sem törődött a borzasztó pusztulással, csak akkor kezdtek kapkodni, mikor az első haláleset

hire érkezett. Egymásután hordták ezután a halottakat. Eddig 19 ember halt meg.

40 súlyos beteget szállítottak be a csapatkórházba.

A kórház udvara borzalmas képet ad. Ott fetrengenek isszonyu kinok között a kidőlték, a kik közül a 32-ik ezredbeliekből többen megőrültek.

Az eset óriás megdöbbenést okoz országszerte s szová teszik a képviselőházban is, kérve az ügy szigorú megvizsgálását.

TAVIRATOK.

Pápválasztás előtt.

Róma, július 24. (Saj. tud. táv.) A bibornokok tanácskozásában szó esvén a conclavé őrizetéről, aggodalom merült fel arranézve, hogy idegenek is beférkőzhetnek csempészlet útján a conclavéba, különösen ujságírók. Példa rá a 78-iki választás, mikor *Do Cesare Raphael* olasz ujságíró szakácsnak öltözve lopózkodott be a conclavéba s így ellesve részletesen megírta a pápválasztás körülményeit. Elhatározta tehát a bibornoki tanács, hogy a legmesszebb menő óvintézkedéseket fogják megtenni az ősi szabályok betartására.

Róma, július 24. (Saját tud. távir.) Az udvari templomban msgré Lanza a király udvari lelkésze holnap reggel gyászmisét mond a pápáért.

Róma, július 24. (Saj. tud. távir.) Gibbore amerikai biboros mindent elkövet, hogy *Rampolla* megválasztását megakadályozza, Gotti bibornok pártja is fogy, míg *Oreglia* iránt a rokonszenv nőttön nő.

Róma, július 24. (Saját tud. távir.) A bibornokok tanácsa ma megállapította, hogy Leo pápa végrendeletében 50 ezer frankot hagyott a római szegényeknek.

Róma, július 24. (Saj. tud. távir.) Nehány gyengélkedő biborosra tekintettel a bibornoki tanács megengedte, hogy a gyengélkedők szobái a Sixtusi kápolna felé eső emeleten legyenek s így ne kellessen lépcsőkön járniok.

Róma, július 24. (Saj. tud. táv.) A pápválasztás megnyitását július 31-ére tüzték ki.

A képviselőházból.

Budapest, július 24. (Saj. tud. távir.) Szünet után *Pichler*-nek *Ugron* személyes kérdésben válaszol. Elismeri *Pichler* érdemeit. Ezután *Darányi Ignác* földmivelésügyi miniszter válaszol a károlyi veszedelem ügyében tett interpellációra. A választ a Ház tudomásul veszi.

Vaszary Kolos hercegprimás római utja.

Budapest, július 24. (Saját tud. táv.) *Vlassics Gyula* kultuszminiszter ma meglátogatta *Vaszary* Kolos hercegprimást s római utjáról kérdezősködött. A hercegprimás úgy nyilatkozott, hogy külön szalon kocsiban hétfőn indul Rómába. Kiséretében megy *Kohl* Medárd püspök, *Andor* György primási titkár és *Berger* Márk ceremonárius. A hercegprimás

okvetlenül részt akar venni a conclavében.

Az autonom vámtarifa tervek.

Budapest, július 24. (Saj. tud. táv.) Láng Lajos kereskedelmi miniszter a szakreferensekkel részletesen megbeszélte az új autonom vámtarifa tervezetét.

Radio-telegrafikus ankét.

Róma, július 24. A Berlinben augusztus 4-én megtartandó nemzetközi radio-telegrafikus tanácskozmányon Olaszországot a tengerészetügyi miniszterium részéről *Grillo* ellentengernagy és *Bonome* kapitány, a posta- és táviróügyi miniszterium részéről *Cardarelli* hadosztályparancsnok és *Sorali* hajóhadnagy fogják képviselni. (M. T. I.)

A bolgár fejedelem utja.

Belgrád, július 24. (Saját tud. táv.) Ferdinánd bolgár fejedelem gyermekeivel Bécs felé való útjában 3 óra 40 perczkor itt átutazott.

Belgrádi községi választások.

Belgrád, július 24. (Saját tud. táv.) Miután a tegnapi községi választásokon nem adták le a törvényesen meghatározott szavazatok legkisebb számát, szombaton új választás lesz.

A kolera.

Konstantinápoly, július 24. Tripolisban haláleset fordult elő a kolera tüneteivel. Az egészségügyi tanács a Tripolisból érkező 5 napos vesztogzárt rendelte el. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde

Budapest, július 24.

Osztrák hitel	—	—	—	—	688.50
Magyar hitel	—	—	—	—	749.50
Allamvasut	—	—	—	—	694.—
Rimamurányi	—	—	—	—	488.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	535.25
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, július 24.

Buza októberre	—	—	—	—	7.86
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.88
Tengeri	—	—	—	—	6.96
Rozs okt.	—	—	—	—	6.80
Zab apr.	—	—	—	—	5.90
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	11.90

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetés.

A Nagyvárad Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

működését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — mulasztási illeték fizetése nélkül — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon egész napon át, vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a «Nagyvárad Hitelbank r. t.» üzleti helyiségében *Kossuth Lajos-utcza* (Sándor Samu-ház.)

359.

Az igazgatóság.

Kecskeméty István

étterme és söresarnoka,
Nagyvárad, Lukács György-utca sarkán.

Naponta frissen csapolt *márcziusi sör*.

315 Saját termésű, tisztán kezelt

HEGYI BORO K.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák
étlap szerint vagy megállapított árak mellett
elfogadtatnak.

ABONNENSEK

elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a *vidéki utazó kö-*
zönség szives figyelmét felhívni, hogy

vendég-szobáimat

ujjonnan berendeztem és tisztántartására
különös gondot fordítok, ugyszintén

— szállóhely —

olcsó ár mellett szives rendel. kezelésre ál.

A várad-velencei volt Weinberger-
féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárnál. 307.

312

A

„Nagyvárad hitelbank részvénytársaság”
működését Kossuth Lajos-utca 10.
sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása
könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi
után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítása.

Előlegek értékpapírokra és áru-
készletre.

Jelzálogkölcson nyújtása házakra
és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt érték-
papírok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u.
3—5-ig.

Az Igazgatóság.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint
egyeb butorok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

A fürdő- és nyaralási idény al-
kalmából a t. közönség figyelmét
felhívjuk

**tűz és betörés mentes
letéti pénztárunkra,**

melyben külön-külön álló és köz-
vetlenül zárható fiókok állanak
előnyös feltételek mellett a bérelni
kívánók rendelkezésére.

Nagyvárad Takarékpénztár,
részvénytársaság.

339

Cséplés

előtt, vagy közben előforduló
gazdasági gépjavításokat,
géprészek sürgős elkészítését

leggyorsabban

és

legolcsóbban

teljesíti

Rosenthal és Ehrlich

57 év óta fennálló érczárugyára
NAGYVÁRAD, Szacsavay- (Pecze)-utczai
saját házában.

Számos kitüntetés. Több szabadalom.

„PLUTO”

szabadalmazott árnyékszék **viz nél-**
kül; — Szagtalan, pneumatikus zár.
Olcsó és csinos.

Vidéken nem nélkülözhető.

Gazdasági és iskolai harangok.
Világhírű ércz-csengők. Fecs-
kendők. Szivattyúk. Szabadalma-
zott szivattyús kutak.

H Á A S Z M A N Ó

kézmű és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Fő-üzlet: Zöldfa-u. elején. Fiók-üzlet: AMERIKAI ÁRUHÁZ Fő-u.

Figyelmeztetni kívánom mindazokat, kiknek a **költözködéskor** bármely cikkben szükségük volna, hogy nemcsak
rőfös árukban, hanem **szőnyeg, madracz, paplan garnitúra, szövet- és csipke-függönyökben** is óriási raktáram van
amit nálam a már ösmert

olcsó és szolid árban lehet beszerezni.

Minden 10 frt bevásárlásnál kívánatra egy életnagyságu fénykép lesz nagytva.

260